

Năzdrăvăniile lui Nastratin Hoge

Năzdrăvăniile lui Nastratin

Hoge

de Anton Pann

ÎNVĂȚĂTURA DATĂ RĂU SE SPARGE ÎN CAPUL TĂU

Nastratin era un hoga (dascăl sau învățător)
Care a rămas de basmu până astăzi tuturor,
Pentru că era din fire cam p-o ureche, năzdrăvan,
Nu-l găsești însă în faptă să fi fost vreun viclean;
El șezând odată-n școală, ce îi dete-n simplul gând:
- Ascultați, copii – le zise (cu-ntâmplare strănutând) -
Să știți d-astăzi înainte că eu când voi strănuta,
Toți bătând îndată-n palme să-mi ziceți hair-ola ^[1] !
Cu-ntâmplare dar odată găleata în puț căzând
Și cu ce să scoată apă pentru școală neavând,
Hoga porunci îndată ca din toți ai săi școlari
Să se lase-n puț s-o scoată vreunul din cei mai mari;
Merg școlarii toți în grabă, pe lângă puț se adun,
Dar privind ș-adânc văzându-l, n-a vrut să intre nici un.
Deci văzând că coraj n-are nici unul din câți era,
Hotărî-n cele din urmă el într-însul a intra;
Ș-așa dezbrăcat de toate, cu capul gol și desculț,
Legat cu un ștreang de mijloc, școlarii-l lăsară-n puț;
După ce găsi găleata și după ce o legă,
Către școlari dete gură și să-l tragă le strigă;
Ei pornind cu toți dodată să-l tragă în sus de jos
Și tocma cam pe la gura puțului când fu el scos,
Razele luminii-ndată îl gâdilară în nas
Și începu să strănute una-ntr-altă-n acel ceas;
Ei cum aud că strănută aminte-n grab ș-au adus
De porunca lui cea dată (după cum am spus mai sus)
Și cu toții deodată funia din mâini lăsând,
Începur-a bate-n palme și "hair-ola !" strigând.
Bietul Hoga cade-n dată ca un dovleac jos trântit
Până-n fund își sparse capul, de pereți fiind lovit.
După ce ieși în urmă d-acei nerozi copii tras,
Jupuit ca vai de dânsul, la picioare, mâini și nas,

Zise: - Nu e vina voastră, ci a mea, că n-am judecat,
Ș-aștfel de cinste neroadă ca să-mi dați v-am învățat,
Care-n cele după urmă din pricina-i ajunsei
Cu picioare, mâini belite și cu cap spart m-alesei.

PÂINE, LA FOAME UDATĂ E CEA MAI DULCE BUCATĂ

Nastratin Hogeia odată pe fiul său l-a-ntrebat
Niscaiva zaharicale vreodată d-a mâncat.
Copilul său îi răspunse că n-a mâncat nicidecum.
Hogeia îl întreabă iarăși: - Dar ce mănânci tu acum ?
- Pâine uscată cu apă. Hogeia zise: - Așadar,
Socotești tu c-ar fi-n lume vrun alt mai dulce zahar
Ca astă pâine uscată ce o uzi și o îmbuci,
Cu atâta gust și foame cât ș-altui poftă aduci ?

CÂND SE GĂTEȘTE ÎN LATURI, NUMAI DIN MIROS TE SATURI

Nastratin Hogeia-ntr-o seară la fereastră cum ședea
Își lungea nasul aiurea, p-alții fără a-i vedea;
Trecând unul din prieteni: - Ce miroși ? l-a întrebat.
- Vecinul meu – el răspunse – gătește scumpe mâncări,
Și de-al lor miros mă satur, trăgându-l cu gust pe nări.

GRIJILE-S LA CREDITORI MAI MULT DECÂT LA DATORI

Unul, întâlnind pe Hogeia, s-a oprit a-l întreba
De ș-a plătit datoria. Iar el îi răspunse: Ba!
- Dar ce umbli fără grijă, când te știi că ești dator ?
- Grija – zise el – s-o poarte cel ce este creditor.

CÂND CERI ȘI NU ȚI SE TRECE, TE-NTORCI CU INIMA RECE

Într-o zi viind la Hogeia un prieten i-a cerut
Să-i dea frânghia de rufe, numai pentru un minut;
- De n-aș avea, Hogeia zise, vreo trebuință de ea,
Ț-aș fi zis cu toată voia: poftim, frate, de o ia;
Dar am să întinz pe dânsa, să usuc niște pospai ^[2]
- Nu-mi spui – acela răspunse – că nu vrei să mi-o dai ?
- Bine vezi tu – Hogeia zise – că e vorba cam aci
Și mai mult nu e de lipsă să stau a ț-o tălmăci.

DACĂ N-AI SĂ MERGI CĂLARE NU UMBLA LA-MPRUMUTARE

Unul a venit odată și-ndrăznind ca un vecin
A cerut să-i dea măgarul pentru un ceas Nastratin;
Dar nu-l am acasă astăzi: altu-i l-am împrumutat.
Măgarul din grajd dodată a răcnit într-acel ceas.
- Spui că nu-i - zise vecinul - și na, iaca al său glas !
Iar Nastratin îi răspunse: - Ce, tu nu crezi ce-ți spun eu ?
Mai mult crezi tu pe măgarul decât chiar cuvântul meu ?

CASCĂ OCHII LA TOCMEALĂ IAR NU DUPĂ CE TE-NȘALĂ

Murind lui Nastratin Hoge măgarul ce îl avea,
Socoti cum să mai scoată din paguba sa ceva:
Și așa tăind cu el capul măgarului celui mort,
L-a-nfășurat pe deasupra binișor cu niște tort;
Apoi cu acest ghem mare în piaț' să-l vînză mergând,
Se duse și el cu dânsul cu alți vînzători în rînd;
Stînd aci, veni îndată un ovrei cumpărător,
Carele de chilipire era-n piaț' precupitor;
În vreo câteva cuvinte învoindu-se din preț,
Îi zise cumpărătorul (văzîndu-l prea greuleț):
- Dar ce are ghemu-ntr-însul, de vine greu la cântar ?
Nastratin Hoge răspunse: - Iaca un cap de măgar !
Dacă-l mai întrebă încă și-îi răspunse tot la fel,
Socoti cumpărătorul că îl face prost pe el.
Și scoțînd îi dete-n mână banii cât i s-a căzut,
Care Nastratin luîndu-i, se făcu grab nevăzut.
Pe cumpărătorul însă cugetele nu-l lăsa,
S-apucă, desfăcu ghemul cum a mers la casa sa,
Și abia găsi pe dânsul numai o oca de tort,
Iar celelalte ocale capul măgarului mort.

"Mai mare daraua

Fu decât ocaua."

Ce să facă ?! Pleacă iute să-l caute necăjit,
Dar Hoge cum luă banii, la casa sa a fugit;
El însă tot căutîndu-l prin piaț' de a-l mai vedea,
Abia la o săptămână putu cu el ochi ca să dea,
Și puind mîna pe dânsul, judecătii-n grab l-a dat,
Arătînd cu jeluire cum și ce fel l-a-nșelat.
Fiind dar Nastratin Hoge la judecată adus,

El totodată de față și dovezile ș-a pus,
Cum că i-a spus adevărul, că e un cap de măgar,
Când i-a făcut întrebare de ce e greu la cântar.
Judecata pe temeiul dovezilor drept dând dar,
Cumpărătorul rămase cu capul cel de măgar.

UN NEBUN FĂGĂDUIEȘTE ȘI-NȚELEPTUL S-AMĂGEȘTE

Într-o zi, Nastratin Hogea, ceartă c-un vecin având,
Fuse tras la judecată, pentru dânsul jalbă dând;
Nastratin plecând să meargă spre a se înfățișa,
Băgă-n sân un pietroi mare și se-nfățișă așa;
Când pârătorul de dânsul spunea câte îi plăcea,
Nastratin pe taină sânul își arăta și tăcea.
Judecătorul văzându-l că își bătea sânul plin,
Toată dreptatea o dete în partea lui Nastratin;
După ce jeluitorul fu d-aci afară dat,
Zise lui Nastratin Hogea: - Scoate ce mi-ai arătat;
El scoțând îndată piatra, o puse cu cinste jos
Și se trase la o parte, cu chip prea politicos.
- Dar ce este asta ? zise judecătorul bătrân;
- Este darul, el răspunse, ce ți-l arătam în sân.

HAINA MAI MULT E PRIVITĂ DECÂT PERSOANA CINSTITĂ

Nastratin Hogea odată fiind la nuntă chemat,
Se duse în haine simple, ca sărac biet îmbrăcat;
Nuntașii astfel văzându-l nici în seamă nu-l băga,
Ci pe cei cu haine scumpe să trateze alerga;
Și după ce așezară la masă pe toți frumos,
Îl puseră și pe dânsul în colțul mesii de jos.
Nastratin văzând aceasta, se sculă-n grab alergă,
Și la un al său prieten să-i dea hainele-l rugă;
Dându-i hainele acela, se-mbrăcă galant pe loc,
Puse și-o blană asupră-și, cu postav roșu de foc,
Și așa mergând el iarăși la nunta ce-a fost chemat,
Cum îl văzură nuntașii, cu cinste l-a-ntâmpinat:
- Poftim, poftim, Hogea - efendi ^[3], către dânsul toți zicând,
L-a pus tocma-n fruntea mesii, fiecare loc făcând.
El dacă șezu la masă ș-a-ntins mâneca în vas,
Zicând: - Poftim, poftim, blană, mănâncă ce e mai gras !
Îl întrebară nuntașii: - Hogea-efendi ! zicând,

Pentru ce o faci aceasta, ș-întingi mâneca mâncând ?
- Pentru că, el le răspunse, eu întâi când am venit,
Cu hainele cele proaste, nimenea nu m-a cinstit,
Și când v-am dat bună ziua, abia mi-a zis: "Mulțămim!",
Iar cum venii cu acestea, toți mi-au zis: "Poftim, poftim !"
De aceea și eu blana să mănânce o poftesc,
Căci văz toți privesc la haine, iar persoana n-o cinstesc.

OMUL NU POATE SĂ FACĂ UN LUCRU LA TOȚI SĂ PLACĂ

Hogeia s-apucă odată ca să-și facă un cuptor,
Pe nevasta sa-mprejuru-i având-o de ajutor;
După ce-l isprăvi însă, după cum lui i-a plăcut,
Veni un vecin și-i zise că nu e bine făcut,
Pentru că l-a-ntors cu gura către vântul de apus,
Ci era să fie bine spre miazăzi să-l fi pus;
Altul viind zise iară: - Hogeia, ce bine făceai
Cătră răsărit cu gura cuptorul de-l întorceai;
Altul iar îi zise: - Hogeia, eu în locu-ți de eram,
Cuptorul spre miazănoapte cu gura lui îl puneam.
Văzând Hogeia că la nimeni lucrul lui nu i-a plăcut,
Îl strică ș-apucând iarăși, pe roțile l-a făcut;
Dup-aceia din prieteni în vreun fel de îi zicea,
El se apuca îndată ș-într-acolo-l întorcea.
Și așa Nastratin Hogeia cu cuptorul învârtit,
Al fiecăruia gustul și plăcerea i-a-mplinit
Zicând: - Câtă osteneală pentr-un cuptor avui eu,
Ca să-l fac pe gustul lumii, iar nu după placul meu.

CINE FURĂ AZI O CEAPĂ MÂINE FURĂ ȘI O IAPĂ DAR OR ÎN TEMNIȚĂ PLÂNGE, OR PICIOARELE ÎȘI FRÂNGE

Nastratin Hogeia ntr-o vreme nici un câștig neavând
Și în cea mai de pre urmă sărăcie ajungând
Hotărâ să fure ceapă de la un al său vecin
Ce avea destulă-n casă și nu da la vreun strein.
Dar văzând Nastratin Hogeia că el ușa o-ncuia,
Plan făcu pe coș să intre noaptea și ceva să ia.
Deci suindu-se pe casă și privind pe coș în jos,
Se ivi-n el umbra lunii în chip de stâlp luminos,
Și lăsându-se la vale p-acea umbră, amăgit,
Deodată fără de veste se pomeni jos trântit,

Rămâind ca vai de dânsul cu piciorul rupt în loc,
Având mică norocire că n-a fost în vatră foc.
Deșteptându-se vecinul, de bufnirea-i când căzu,
Se sculă totdeodată, nici o clipă nu șezu,
Strigă, cere la nevastă lumânarea-n grab să-i dea,
Mai curând să prindă hoțul, și cine e a-l vedea.
Iar Hoge zise: - Vecine ! atât să nu te grăbești,
Că ce am pățit, și mâine tot aicea mă găsești.

TE PĂZEȘTE SĂ NU SUPERI P-ALTUL ÎNTRE PROȘTI SĂ-L NUMERI

Nastratin Hoge-ntr-o vreme nouă măgari dobândind
Și într-o zi toți aceștia la pășune scoși fiind
S-a dus seara ca să-i strângă de pe câmp unde era
Și de sunt toți ca să vază, începu a-i număra.
Ieșind dar la număr tocma, pe unul încălecă,
Luă pe toți după urmă și la casa lui plecă.
Când mergea pe cale însă stătu iar a-i număra,
Și văzu că înaintea-i numai opt măgari era;
Se uită, se miră singur cu unul ce s-a făcut,
Și văzând o groap-adâncă pe unde a fost trecut,
Gândi că poate într-însa unul din ei a căzut,
Când a privit el cu ochii aiurea și n-a văzut;
Descălecă și se duse în groapă a se uita,
Dar ce să vadă într-însa, când degeaba căuta ?
Se-ntoarse și-ncepe iarăși măgarii a-și număra,
Și văzându-i că sunt nouă, începu a fluiera;
Iar încălecă pe unul, și până-ntr-un loc mergând,
Să-i mai numere o dată iarăși îi veni în gând.
Și văzând că și acuma iar la număr opt era
(Că pe cel de supt dânsul nicidecum nu-l număra)
Stând: - Ciudat lucru ! el zise - or ochii mei sunt stricați,
Or că eu nu poci să-i număr, cum merg ei amestecați !
Și descălecând îi puse câte unu-unu-n rând
Și pe fiecare mâna puind el și numărând,
Ieșiră măgarii tocma noauă, după cum au fost,
Și-încălecă iar pe unul, făcându-se singur prost.
Plecând însă cu-ndoială, nu se putu stâmpăra
După ce puțin mai merse, stătu iar a-i număra,
Și măgarul de supt dânsul nenumărând iar așa,
Tot opt ca și pân-acuma, ceilalți la număr ieșea.

Într-acest timp, trecând unul, i-a zis: - Nu te supăra,
Fă bine și te oprește măgarii a-mi număra !
Ca să văz și tu ca mine tot așa lipsă îi scoți,
Or că mie mi se pare că nu sunt la număr toți.
Începu omul acela măgarii a-i număra,
Arătând întâi cu mâna de supt el care era.
Hoge îi zise (văzându-l că începe de la el):
- Dar ce ! mă pui și pe mine în rând, omule mișel ?
Și necăjit de aceasta, acasă cu ei s-a dus
Și aci iar cu nevasta ca să-i numere s-a pus.

MULȚI SUNT PROȘTI CARE LE PLACE P-ALȚII-N SOBOR SĂ ÎMPACE

Nastratin Hoge odată
Măgarul din grajd scăpând
Plecă cu traista-ncărcată
Ca să-l caute-ntrebând:
Ș-întâlnind pe oarecine
Din săteni l-a întrebat:
- N-ai văzut cumva, vecine,
Pe magarul meu prin sat ?
- Ba l-am văzut, el zise,
Colea ca jude șezând,
Și la vite-n holde prinse
Judeca, ispas făcând.
Hoge zise cu mirare:
- Jude-n sat magarul meu ?!
Zise acel la plecare:
- Da, da ceea ce-ți spun eu.
Hoge necăjit se duse
În cel mai repede pas,
În pragul ușii se puse
Unde se făcea ispas.
Și traista după ce-ntinse
Cu un jos a o pleca,
- Tpru, tpru, tpru ! din buze zise
Către cei ce judeca.
Toți râseră de această,
Numai unul cum ședea,
Viind, se plecă la traistă,
Ca ce e-n ea a vedea;

Iar Hogeia traista-ncărcată
După gâtul-i aruncând
Începu totdeodată
Ca să-l judece zicând:
- Treburile-mi stau acasă
Și tu aici în sobor
Poftiși tocmai când îmi pasă
Să te faci judecător.

CUI ÎI PLACE LINIȘTIRE SĂ-ȘI FACĂ ÎMPREJMUIRE

Nastratin Hogeia-ntr-o iarnă lemne de foc neavând
Își arse dimprejur gardul, numai porțile lăsând;
Și văzând el că vecinii și-alții p-aicea trecea,
Intrând sau ieșind din curtea-i, și venea și se ducea,
Supărându-se de-aceasta ieșind striga către toți
Că fiecare să intre și să iasă tot pe porți.

ÎNTR-ACEASTĂ LUME ORICE D-UNDE VINE SE ÎNTOARCE

Nastratin Hogeia-n grădină castraveți mai mulți făcând
Și dintr-înșii pe parale unul-altuia vânzând,
Cu banii strânși merse-ndată și-și cumpără un magar,
Gata, la cap un căpăstru și în spate un samar;
Îl lău, merse-n pădure, tăie lemne,-l încărcă,
Și-încet-încet după dânsul către casa lui plecă;
Când sosi la un râu mare și să-l treacă trebuind,
L-a dat alături cu puntea, Hogeia căpăstrul ținând;
Magarul din întâmplare în apă se-mpiedică
Și neputând să se scoale, s-afundă și se-necă;
Nastratin Hogeia lăsându-l fără a se turbura,
Zise: - Cum se vede treaba, ursita asta-ți era,
Unde era castraveții în apă a se-nnăcri
Pe tine-n locul acelor râu te acoperi;
Așadar or castraveții, or banii din ei luați
Sunt ursiți, precum se vede,-n apă a fi înecați.

PÂNĂ LA ANUL, OR MAGARUL, OR SAMARUL

Într-o zi Nastratin Hoge pe o uliță trecând
Și pe poartă-n curtea unui bogat ochii aruncând
Se opri ca să privească la un lucru foarte rar.
Adică la-mpodobirea a unui mânz de magar,
Carele avea căpăstru peste tot cu fir lucrat
Și pe ciucuri împrejur-i margaritar înșirat,
Un cioltar cu flori de aur pe spatele lui întins,
Și drept chingă peste dânsul un cordon de fir încins,
Pus pe o saltea luxoasă, și-alături pernă de puf,
Ș-un rob cu apărătoare răcorindu-l de zaduf;
Iar bogatul, de departe, în pridvorul său șezând,
Îl privea-n mare plăcere, dintr-un ciubuc lung fumând.
Nastratin văzând aceasta, fără a întârzia,
Se apropie de dânsul și-ncepu a-l mângâia;
Bunioară ca copilul când vedea vrun mieluşel
Merge, îl îmbrățișează și-l sărută frumuşel.
Bogatul vesel privindu-l, când îl mângâia mereu,
Întrebă: - Dar or îți place cum e măgăruşul meu ?
- De minune ! el răspunse, este vrednic d-a-l iubi,
Și alt nici un cusur n-are, decât nu poate vorbi.
- Ce fel ? bogatul îi zise, poate vorbi un măgar ?
- Cum nu ? - Hoge îi răspunse - numai să mi-l dai școlar,
Și într-un an ți-l fac ritor, or în ce limbă vei vrea.
- Ba nu voi - bogatul zise - că-l procopsești așa prea,
E destul ca să vorbească limba care o știi eu,
Și vreo patru limbi streine, ca să-l fac tâlmaciul meu.
- Așadar, îi zise Hoge, trebuie să ne tocmim,
Însă să mi-l dai acasă, că-n alt chip nu ne-nvoim.
- Bine ! - îi zise bogatul - cum știi tu, așa să faci,
Numai despre plată spune-mi cu câți galbeni te împaci.
- Să-mi dai - Nastratin îi zise - o sută de-mpărătești,
Răspunzându-mi înainte jumătatea din acești;
Iar jumătatea ceilaltă să mi-o dai la șase luni,
Când și examen voi face, între câți vei să aduni,
Ca să vădă fiecare că nu dai bani în zadar,
Ci pentru o-nvățătură așa auzită rar.
Bogatul de vorba Hogii atât de mult s-a-ncântat,
Încât scoase banii-ndată și jumătate i-a dat,

Poruncind și pe școlarul să-l aibă în casa sa,
Nu cumva la ne-ngrijire vreodată a-l lăsa:
Pe salteaua lui să-l culce și pe perna cea de puf,
Cum și după prânz când doarme să-l apere de zaduf
Că el pe fiecă lună îi va trimite mertic
Cu toată îndestularea, să nu-i lipsească nimic.
După ce aceste toate s-au făcut ca prin înscris
Și pe școlarul cu Hogeia împreună l-a trimis,
Femeia Hogii, cu masa care sta și-l aștepta,
Și din când în când pe poartă ca să vie se uita,
Văzându-l cu măgărușul cel împodobit întrând,
Se mira ce o să fie, pricina necunoscând.
- Dar ce e asta, bărbate ! îl întreabă ea pe loc.
El arată acei galbeni, ca jaratecul de foc,
Ș-îi răspunse cu amăruntul cum și ce fel l-a tocmnit,
Cum și jumătate banii-nainte i-a primit.
- Dar or ți-ai ieșit din fire ? zise ea, la el privind.
Unde ai văzut în lume vreodată măgar vorbind ?
Or te-ai apucat acuma pe oameni să amăgești
Și la bătrânețe tocma belele să pătimești ?
- Fii pe pace, el îi zise, n-avea nici o grijă tu,
Că tocma acuma ceasul norocului îmi bătut.
E o vorbă: "Pân' la anul câte căciuli nu rămân
Într-această-ntinsă lume pustii și fără stăpân !"
Asemenea pân-atuncea or să-ntâmplă de mor eu,
Or cumva se bolnăvește și moare școlarul meu.
Cu asemenea cuvinte și cu alte Nastratin
Își mai împacă nevasta și se liniște puțin...

Note

[1] Să fie de bine (n. A. P.)

[2] Făină

[3] Domnule

Această lucrare se află în **domeniul public** în întreaga lume, deoarece autorul a decedat acum cel puțin 100 de ani.

Sursele și contribuitorii articolelor

Năzdrăvăniile lui Nastratin Hoge *Sursă:* <http://ro.wikisource.org/w/index.php?oldid=51790> *Contribuitori:* Cplutis, Dany 123, Diego pmc, Mishuletz, Mvelam, Rebel, SCriBu, Tavilis, 54 modificări anonime

Sursele, licențele și contribuitorii imaginilor

Image:PD-icon.svg *Sursă:* <http://ro.wikisource.org/w/index.php?title=Fișier:PD-icon.svg> *Licență:* Public Domain *Contribuitori:* User:Duesentrieb, User:Rfl

Licență

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>
